

Загородна О.М.

кандидат економічних наук, доцент

Олексюк Т.О.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

АНАЛІЗ ПОЗИЧЕНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Обґрунтованість управлінських рішень щодо формування і використання позичених коштів економічним суб'єктом залежить від дієвості системи аналізу та використання сучасних підходів і методів, які дозволять підприємству здійснювати управління в умовах нестабільного зовнішнього середовища і своєчасно вирішувати проблеми достатності та ефективності використання позичених джерел фінансування. Сукупність цих методів, представляє аналітичний інструментарій, доцільність і послідовність застосування якого в процесі підготовки управлінських рішень має відповідати завданням аналізу, а також забезпечувати реалізацію функцій аналізу в системі управління капіталом підприємства, їх адаптацію до запитів осіб, що приймають управлінські рішення.

Якість та достовірність результатів аналізу позичених джерел фінансування підприємства визначається комплексністю аналітичних досліджень та залежить від змістового наповнення його методики. Вивчення існуючих методичних підходів до аналізу капіталу підприємства дає підстави стверджувати, що методика аналізу позиченого капіталу включає такі елементи: формулювання завдань і мети, з якою проводиться аналіз позичених джерел фінансування; підбір системи показників, необхідних для здійснення такого аналізу, та визначення ступеня їхнього взаємозв'язку; визначення етапів проведення аналізу позиченого капіталу та вибір методів, способів і прийомів, які застосовуватимуть на кожному з них; підбір джерел інформації; вибір технічних засобів, які доцільно використати для обробки інформації; визначення порядку оформлення результатів аналізу; інтерпретація результатів аналізу та визначення ефекту від його проведення [6].

Метою аналізу позиченого капіталу є виявлення тенденцій динаміки обсягу, складу і структури позичених засобів та оцінка ефективності їх використання підприємством, а також відшукування шляхів підвищення рівня віддачі позиченого капіталу та зміцнення фінансової стійкості суб'єкта господарювання [4].

Відповідно до визначеної мети аналізу в якості основних завдань аналізу позиченого капіталу підприємств визначені:

- оцінка наявності, складу і динаміки позиченого капіталу підприємства;
- оцінка виявлених змін в його складі;
- оцінка причин та наслідків зміни позичених засобів підприємства;
- оцінка ефективності використання позиченого капіталу;
- пошук потенційних резервів поліпшення складу та структури позичених джерел засобів, підвищення ефективності їх використання та забезпечення фінансової безпеки підприємства;
- формування пропозицій щодо практичної реалізації виявлених резервів.

Виконання завдань аналізу позиченого капіталу підприємства передбачає використання відповідної системи показників і методів їх аналітичної обробки.

Аналіз позиченого капіталу розпочинають з оцінки його обсягу та динаміки; співвідношення динаміки позиченого капіталу у зіставленні з динамікою власного капіталу та активів підприємства; визначення частки позиченого капіталу в сукупному капіталі

суб'єкта господарювання[5]. Такий аналіз проводиться за допомогою методів вертикального та горизонтального аналізу й припускає зіставлення даних балансу щодо капіталу підприємства й окремих його складових на кінець і початок звітного періоду, або за ряд звітних періодів.

Горизонтальний аналіз дозволяє визначити зміни обсягу та складу позиченого капіталу за аналізований період, а вертикальний – його структурні зміни.

У процесі аналітичного дослідження необхідно приділити увагу оцінюванню складу позиченого капіталу у розрізі форм залучення, вивченню в динаміці частки фінансового, товарного кредитів та внутрішньої кредиторської заборгованості в загальній сумі позиченого капіталу підприємства[1].

Під час аналізу виявляється динаміка питомої ваги окремих їх видів у складі фінансового, товарного кредитів і внутрішньої кредиторської заборгованості та перевіряється своєчасність нарахування і виплат засобів за окремими рахунками.

За умов наявності необхідної інформації можна з'ясувати питання щодо суми кредитів, не сплачених у строк, виявити причини їх утворення, оцінити штрафні санкції за прострочку платежу.

Залучення й обслуговування позиченого капіталу пов'язано з виникненням фінансових витрат у підприємства, перелік яких повинен бути представлений в обліковій політиці. Формування фінансових витрат та їх склад має залежати від виду позиченого капіталу. У звіті про фінансові результати підприємства відображається інформація про величину фінансових витрат, пов'язаних із залученням позиченого капіталу, що акумулюються на рахунку 95«Фінансові витрати». Шляхом порівняння величини фінансових витрат підприємства з обсягом позиченого капіталу розраховують рівень витрат саме для «платної» складової позиченого капіталу, адже певна частина ресурсів у формі фінансової допомоги, кредиторської заборгованості, та ін. є так званим «безплатним» джерелом фінансування його діяльності.

В аналітичному процесі важливою є оцінка руху позиченого капіталу за звітний період у розрізі надходження і вибуття окремих його видів.

Слід зазначити, що цьому напряму дослідження не приділяється належної уваги в сучасній спеціальній літературі, але він є дуже важливим, оскільки дозволяє оцінити інтенсивність оновлення капіталу підприємства. У зв'язку із цим для характеристики руху позиченого капіталу підприємства доцільно використовувати абсолютні та відносні показники, а саме коефіцієнти одержання, погашення та приросту позиченого капіталу[2].

Аналітичне дослідження позичених джерел фінансування передбачає також і оцінку їх участі у формуванні активів підприємства. Для цього вивчають, яка частка необоротних активів і оборотних активів підприємства покрита позиченим капіталом, та розраховують систему коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства, що дозволяє встановити рівень фінансової залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування [3;5].

Саме на основі аналізу формування активів та фінансових результатів діяльності підприємства можливою є характеристика ефективності використання позиченого капіталу підприємства. Зважаючи на це, можна стверджувати, що важливим аспектом аналізу практики управління позиченим капіталом є вимірювання віддачі, результативності використання позичених джерел фінансування за показниками рентабельності та оборотності.

Обґрунтування управлінських рішень щодо прискорення оборотності та підвищення рентабельності капіталу підприємства потребує з'ясування причин, що обумовлюють зміну цих показників, їх кількісну оцінку та пошук потенційних можливостей досягнення бажаних параметрів на короткострокову та довгострокову перспективу, що можливо реалізувати в межах факторного аналізу ефективності використання капіталу підприємства.

Список використаних джерел:

1. Бланк И.А. Управление формированием капитала. Київ: «Ника-Центр», 2000. 512 с.
2. Марушко Н.С. Воляник Г.М. Аналіз залученого капіталу підприємства в процесі його формування. URL:<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/7489/1/АНАЛІЗ%20ЗАЛУЧЕНОГО%20КАПІТАЛУ%20ПІДПРИЄМСТВА%20В%20ПРОЦЕСІ%20ЙОГО%20ФОРМУВАННЯ.pdf> (дата звернення 17.10.2019)
3. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. Київ: Знання, 2007. 668 с.
4. Серединська В.М. Загородна О.М., Р.В.Федорович. Економічний аналіз: навч. посіб./ за ред. проф. Р.В.Федоровича. Тернопіль: Астон, 2010. 416с.
5. Спільник І.В., Загородна О.М. Економічний аналіз: навч.-метод. комплекс дисципліни. Тернопіль: ТНЕУ, 2012. 432 с.
6. Янчева Л. М., Кашена Н.Б., Чміль Г.Л. Обліково-аналітичне забезпечення управління капіталом підприємств торгівлі: теорія та практика: монографія. Харків: ХДУХТ, 2016. 537с.

Загородна О.М.

кандидат економічних наук, доцент

Сапужак Х.І.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

АУДИТ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ІНШОЇ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Метою будь-якої підприємницької діяльності є одержання прибутку, коли доходи перевищують суму, пов'язану з ними витрат. Звідси, отримання доходів прямо пропорційно впливає на суму отриманого прибутку, тобто на досягнення пріоритетних завдань підприємства. Тому всі суб'єкти підприємницької діяльності та підприємства прагнуть одержати якнайкращі результати за цими показниками.

Дохід є будь-яким надходженням грошових коштів або матеріальних цінностей, що мають грошову оцінку. Згідно з положень бухгалтерського обліку, доходом є збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які приводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників). Аудитору слід пам'ятати, що у Звіті про фінансові результати доходи відображають за видами діяльності: доходи від звичайної діяльності та доходи від надзвичайної діяльності.

Звичайну діяльність поділяють на операційну, інвестиційну та фінансову, в свою чергу операційну діяльність класифікують як основну та іншу операційну діяльність. Доходами від проведення іншої операційної діяльності можуть бути доходи від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю, від купівлі-продажу іноземної валюти, реалізації інших оборотних активів, операційної оренди активів, операційної курсової різниці, одержані штрафи, пені, неустойки, відшкодування раніше списаних активів, дохід від списання кредиторської заборгованості, дохід від безоплатно одержаних оборотних активів та інші види доходу від операційної діяльності.

Для визначення фінансових результатів необхідно доходи від операційної діяльності порівняти із витратами від операційної діяльності. До витрат вказаної класифікаційної ознаки відносять: витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю, на дослідження і розробки, на купівлю-продаж іноземної валюти, собівартість реалізованих виробничих запасів, сумнівні та безнадійні